

1. De basis van de belijdenis

En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God en uw zaad na u (Gen. 17:7).

Twee verbonden

Het genadeverbond ligt onwankelbaar vast in Gods eeuwige ontferming. Het eerste verbond werd vóór de val opgericht. In dit verbond kwam God tot ons met de eis om Hem te gehoorzamen. Hij beloofde ons het eeuwige leven en de hemelse zaligheid te geven, maar die zouden we pas krijgen als we de wet helemaal zouden hebben gehouden. Dit verbond hield dus rekening met de wil en de daden van de mensen. Voor een deel hadden we het in onze eigen hand. Daarom was het eerste verbond een wankel verbond: het kon verbroken worden.

Maar het genadeverbond heeft zijn basis en vastheid alleen in de genadige besluiten van God. De eerste keer dat het genadeverbond werd aangekondigd was in de moederbelofte (Gen. 3:15). Het woord ‘verbond’ komt in die belofte nog niet voor, maar wat het woord betekent, ligt er wel helemaal in opgesloten. Want voordat de mens door zijn overtreding een vriendschappelijk verbond met satan aangaat, treedt God tussenbeide. Hij stelt vijandschap in de plaats van de gesloten vriendschap. Hij plaatst in het Zaad van de vrouw de mens weer aan Zijn kant. Het genadeverbond gaat dus helemaal van God uit. Hij brengt het Zelf helemaal tot stand. Het rust daarom ook niet in de mens en is niet van zijn goedkeuring afhankelijk. Het genadeverbond is eeuwig, onveranderlijk, onwankelbaar – net als God Zelf. ‘Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer’ (Jes. 54:10).

Puur genade

In dit verbond is God de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde, de Alfa en de Omega (Openb. 22:13). Op een prachtige manier handhaaft het genadeverbond de absolute soevereiniteit van God in het hele werk van de zaligheid. Want van het begin tot het einde komt er niets bij van de mens. De verlossing is bij uitstek het werk van God, een werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Alle roem is uitgesloten! De glorie komt alleen aan God toe. Hij is de Schepper, maar Hij is ook de Herschepper van alle dingen.

Daarom is het een verbond van genade, van pure genade. De oorsprong van dit verbond ligt in de deugd van Gods genade. De inhoud ervan bestaat uit genadegaven. En het doel ervan is de verheerlijking van de genade. Het is God Die dit nauwkeurig opgestelde en eeuwige verbond heeft ingesteld (2 Sam. 23:5). Hij is het Die de mens, door de zonde van Hem verwijderd, erin opneemt. Die hem laat delen in al de weldaden van het verbond. Die hem in de weg van het verbond laat wandelen en hem door dit verbond heen naar de hemelse zaligheid leidt.

Dit verbond wordt in de Heilige Schrift meerdere keren als een testament voorgesteld, omdat het verbond zo vast is. Het is geen wederzijds contract: een overeenkomst die twee personen, na wikken en wegen, na overleg en goedkeuring van beiden, tot stand weten te brengen. Nee, het genadeverbond is een instelling, een genadige beschikking van God, een geschenk in Christus. Zoals de Vader Mij het Koninkrijk heeft beschikt, zei Jezus, zo beschik Ik het u (Luk. 22:29). Net als bij een testament komen de goddelijke zegeningen van dit verbond ons toe in de weg van een laatste, vrije beschikking, in de vorm van een erfenis, zonder onze wil. Het is het kostbaarste geschenk, de meest volmaakte gift, die van boven tot ons neerdaalt van de Vader der lichten, bij Wie geen verandering is noch schaduw van omkering (Jak. 1:17).

De inhoud: geestelijke zegeningen

En kijk eens welke zaken de inhoud zijn van dit vrije en eeuwige verbond. Ze vormen samen een rijk van geestelijke en stoffelijke, van hemelse en aardse, van eeuwige en tijdelijke zegeningen. Daarin opent

God voor ons een volheid van zaligheid, een fontein van heil, een springader van leven. De ene genade wisselt de andere af en wordt op haar beurt weer door een nieuwe genade vervangen. Uit de volheid van Christus ontvangen wij genade voor genade (Joh. 1:16).

In de eerste plaats worden ons in dit verbond geestelijke weldaden geschonken. Want Christus kwam allereerst op aarde om te zoeken en zalig te maken wat verloren was (Luk. 19:10). Hij trad niet op als hervormer van de maatschappij, als politiek leider van het volk, als kunstenaar of filosoof. Maar zowel Zijn Naam als Zijn ambt was: Zaligmaker. Daartoe heeft de Vader Hem met Zijn Geest gezalfd, ‘om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen, (...) om te verbinden de gebrokenen van hart, om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening der gevangenis, om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren’ (Jes. 61:1-2).

Het zijn daarom bovenal geestelijke zegeningen, waarmee de gemeente door de Vader van onze Heere Jezus Christus in de hemel gezegend wordt (Ef. 1:3). In de gemeenschap met Christus gaan de gelovigen delen in vergeving en wedergeboorte, geloof en bekering, heiligmaking en volharding. Zowel hun bewustzijn als hun wezen, zowel hun staat als hun stand worden door de Geest van Christus vernieuwd. Ze zijn andere mensen geworden door de Geest, Die in hen woont. Ze zijn niet van beneden, maar van boven. Ze worden uit God geboren, door Hem tot kinderen aangenomen en voor de hemelse erfenis bestemd. Voor hen geldt: ‘Het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden’ (2 Kor. 5:17).

De inhoud: tijdelijke zegeningen

Maar we krijgen in dit verbond niet alleen geestelijke en eeuwige, maar ook aardse en tijdelijke zegeningen. Hemel en aarde, geest en stof, ziel en lichaam kun je niet helemaal van elkaar losmaken. Daarvoor zijn ze te veel met elkaar verbonden. In het heerlijke toekomstbeeld dat de profetie van het Oude Testament ons voorschildert, wordt ons weliswaar getoond dat Israël een heilig volk zal zijn, dat de Heere Zich ondertrouwt in eeuwigheid (Hos. 2:18) en dat Hij van alle onreinheid zal reinigen en dat Hij een nieuw hart zal schenken (Ez. 36:25-26). Maar de profetie bevat ook de belofte dat Israël onder

de Vredevorst uit het huis van David veilig zal wonen en een ongekende welvaart en een buitengewone vruchtbaarheid zal genieten (Ez. 36:36 en Jes. 9:6).

Ook in het Nieuwe Testament worden de lichamelijke en de geestelijke zegeningen samengevoegd. Wel legt het Nieuwe Testament de nadruk op de geestelijke zegeningen. Eerst moet het Koninkrijk met zijn gerechtigheid worden gezocht (Matth. 6:33). En dat Koninkrijk wordt hier op aarde al het deel van hen die het Evangelie van Christus geloven en zich met een oprecht hart tot God bekeren. Want dit Koninkrijk wordt in de eerste plaats in de harten gesticht en bestaat niet in spijs of drank, maar in rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest (Rom. 14:17).

Maar wie dat Koninkrijk als een parel van grote waarde heeft gezocht en gevonden (Matth. 13:45-46), diegene worden ook daarna alle andere dingen in de schoot geworpen (Matth. 6:33). Zo iemand hoeft niet meer op de manier van de heidenen bezorgd te zijn en angstig te vragen: 'Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden?' (Matth. 6:31). Want zijn hemelse Vader weet dat hij al deze dingen nodig heeft (Matth. 6:32). Hij, Die Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar voor schuldigen heeft overgegeven, zal daarna met Hem ook alle dingen schenken (Rom. 8:32). De haren van hun hoofd zijn allemaal geteld (Matth. 10:30 en Luk. 12:7). Hun brood wordt hun gegeven, van water zijn ze verzekerd (Jes. 33:16). Wie Jezus wil volgen, moet wel alles verlaten, maar hij krijgt in dit leven al vaders en moeders, broeders en zusters, vrienden en akkers terug en in de komende eeuw ook nog het eeuwige leven (Mark. 10:29-30). 'De godzaligheid is een groot gewin met vergenoeving' (1 Tim. 6:6). Zij is 'tot alle dingen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordige en van het toekomstige leven' (1 Tim. 4:8).

God is onze God

Al deze weldaden van het verbond zijn samengevat in de ene grote belofte, namelijk dat God onze God zal zijn en de God van ons nageslacht. Met deze belofte begint de aankondiging van het heil, als God de mens na zijn val weer opzoekt, de gesloten vriendschap met satan verbreekt, in plaats daarvan vijandschap stelt en hem weer in

Zijn gemeenschap opneemt. Deze belofte staat aan het hoofd van het verbond dat met Abraham werd gesloten. Deze belofte prijkt bovenaan de wet die aan Israël werd gegeven. Ze vormt de hoofdinhoud van de bedeling van het genadeverbond in de dagen van het Oude Testament. In die belofte vinden de vromen te midden van nood en ellende hun zaligheid en hun troost. Naast God hebben ze niemand in de hemel en vinden ze nergens vreugde in op de aarde. Hij is de Rotssteen van hun hart en hun Deel in eeuwigheid (Ps. 73:25-26). Als Israël Hem verlaat, dan blijft deze zekerheid toch bestaan: God blijft de God van Zijn volk. Hij vergadert hen weer uit de verstrooiing en richt aan het einde van de dagen een nieuw verbond met hen op, waarin zij Hem tot een volk zullen zijn en Hij hun tot een God zal zijn (Jer. 31:31-34).

En deze belofte is meegegaan naar het Nieuwe Testament. Ze is vervuld in Christus, Die in de bangste verzoeking, in de zwaarste aanvechting, in de worsteling van Gethsémané en in het lijden aan het kruis staande bleef, omdat God Zijn God was en Hij Zijn zo geliefde Zoon. Ze wordt ook vervuld in de kerk, die in de plaats van Israël is gekomen, en roemend in Immanuël, God met ons, tot Zijn volk is aangenomen. Ze zal helemaal vervuld worden als het nieuwe Jeruzalem van God uit de hemel zal neerdalen, als Zijn tabernakel bij de mensen zal zijn en Hij bij Zijn volk zal wonen (Openb. 21:2-3).

Welk geschenk is groter dan dat van God Zelf? Wat kan Hij meer geven dan Zichzelf? Zichzelf met al Zijn deugden en volmaaktheden, met Zijn genade en wijsheid, met Zijn gerechtigheid en almacht, met Zijn onveranderlijkheid en trouw? Want als God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn (Rom. 8:31)? Wat ons dan ook mag overkomen, Hij is en blijft onze God, in nood en dood, in leven en sterven, voor tijd en eeuwigheid. Hij is immers niet een God van de doden, maar van de levenden (Mark. 12:27). ‘Welgelukzalig is het volk, welks God de Heere is’ (Ps. 144:15)!

God is de God van het nageslacht

Deze belofte is nóg rijker, omdat God ons daarin belooft dat Hij niet alleen onze God, maar ook de God van ons nageslacht zal zijn. Het zou al bijzonder zijn als God Zijn gemeenschap zou schenken

aan individuen, die niet met elkaar in verbinding stonden. Als Hij willekeurig te werk zou gaan en geen rekening zou houden met de generaties. Als Hij Zijn uitverkorenen zou losmaken uit hun historische verbanden. Maar zo gaat de Heere niet te werk. Hij richt Zijn verbond op met de mensheid in Christus als Hoofd, eerst bij Adam en dan bij Abraham, die een vader van alle gelovigen is (Rom. 4:11-12). Hij volgt met Zijn genade de lijn van de generaties. Hij sluit in de herschepping aan bij de schepping. Hij voert de verkiezing uit in de weg van het verbond. Hij wandelt als Vader van alle barmhartigheid in het spoor dat Hij Zelf als Vader van alle dingen heeft bepaald.

Daarom is het genadeverbond ook eeuwig. In die zin dat het verbond van generatie op generatie doorgaat en nooit afgebroken wordt. De genade is een stroom die na de val begint, zich een bedding graaft in de geschiedenis van de mensheid en uitmondt in de eeuwigheid. De genade doorloopt als verbond weliswaar verschillende bedelingen en treedt in verschillende vormen op. Toch is de genade in dat verbond door de almacht van God geworden tot een onuitroeibaar onderdeel van de wereld, tot een niet te vernietigen zaak van de mensheid.

Juist omdat het een verbond is, draagt het dit vaste karakter. In alle verbonden zijn immers twee delen begrepen. Eerst geeft God daarin Zichzelf aan ons. Maar vervolgens worden wij daarin ook door God ‘vermaand en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk, dat wij dezen enigen God, Vader, Zoon en Heiligen Geest, aanhangen, betrouwen en liefhebben van ganser harte, van ganser ziele, van gansen gemoede en met alle krachten, de wereld verlaten, onze oude natuur doden, en in een nieuw, godzalig leven wandelen’ (klassiek doopformulier).

Als God Zichzelf aan ons geeft, dan wil Hij dat wij onszelf daarna ook aan Hem geven. En dat helemaal, onverdeeld, onvoorwaardelijk! Onszelf met onze ziel en ons lichaam, met onze gaven en energie, met ons geld en goed, met onze kinderen en kleinkinderen. Ook en vooral met onze kinderen, die een erfdeel van de Heere en Zijn kostbaarste zegening op aarde zijn (Ps. 127:3). Zij moeten van God zijn, omdat wij ook van Hem zijn.

In het verbond geboren

In het verbond eist God ons met onze kinderen dus op voor Zijn dienst. Toch blijft Hij de Eerste, Die zowel aan ons als aan onze kinderen de rijkdom van Zijn genade verheerlijkt (Ef. 2:7). Hij is de Eerste als Hij Adam en Noach, Abraham en Jakob roept tot Zijn gemeenschap. Maar Hij blijft eveneens de Eerste als Hij ook hun kinderen in Zijn verbond opneemt. 'Ik zal u tot een God zijn, en uw zaad na u' – zo luidt de belofte, waarmee Hij Zich aan de uitverkorenen in hun geslachten verbindt (Gen. 17:7). En voordat onze kinderen geboren waren, of iets goeds of kwaads gedaan hadden (Rom. 9:11), is Hij het geweest, Die in Zijn vrijmacht zei: 'Ik zal Mij ontfermen diens Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn dien Ik barmhartig ben' (Rom. 9:15).

Onze kinderen komen niet in het verbond doordat wij hen opdragen aan de Heere. Zij komen er al helemaal niet in doordat zij het waard zijn of het verdienen! Nee, zij zijn in het verbond op grond van de belofte van God. Zij worden erin geboren en zijn er van hun prilste begin in begrepen. Niet van nature, maar uit genade, omdat God beloofd heeft de God van de gelovigen én van hun nageslacht te zijn.

In het geestelijke leven heerst dezelfde wetmatigheid als in het natuurlijke. Wij delen allemaal in het natuurlijke leven, dat we door onze ouders ontvangen hebben van God, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde. Dat wij dat leven bezitten, spreekt niet vanzelf. We hebben het onszelf niet gegeven, we hebben het niet verdiend, ja, we hebben het zelfs door onze schuld verspeeld. Het is werkelijk een geschenk, niet van Gods bijzondere genade, maar wel van Zijn algemene genade. We delen erin door de conceptie en de geboorte, waarbij we helemaal passief zijn. Zonder ons bewustzijn en zonder onze wil worden we op de wereld geplaatst, die vol is van heerlijke dingen. Zo komen we tot de machtige erfenis van ons voorgeslacht. Wij staan op hun schouders en genieten van wat zij in het zweet van hun gezicht hebben verdiend en bij elkaar hebben gebracht (Gen. 3:19).

Dit alles geldt in nog veel sterkere mate van de geestelijke verbondsgoederen. Het gaat hierbij immers niet zo dat wij eerst een tijd ronddwalen buiten het verbond en pas daarna door geloof en bekering, door onze eigen wil, in dat verbond komen. Nee, geloof en

bekering zijn geen voorwaarden om in het genadeverbond te komen. Het zijn weldaden binnen dat verbond. Ze veronderstellen de gemeenschap met Christus en openen de toegang tot het genieten van Zijn weldaden.

Via de Middelaar

Al deze weldaden, vergeving en vernieuwing, heiligheid en heerlijkheid, komen alleen vanuit de Middelaar naar ons toe. Hij heeft ze verworven met de prijs van Zijn bloed. We kunnen niet in die weldaden delen, behalve als wij deel hebben aan Zijn Persoon. De mystieke of innerlijke vereniging met Christus gaat vooraf aan alle weldaden en blijkt in geloof en bekering. Het is net als bij het natuurlijke leven. Dat wordt ons geschonken in de geboorte, en daarna gaan wij met ons verstand en onze wil handelen. Op diezelfde manier wordt het geestelijke leven ons bezit door de wedergeboorte, en daarna gaan we vruchten dragen van geloof en bekering.

En zoals het niet mogelijk is om in de verbondsweldaden te delen zonder deel te hebben aan Christus, zo is het ook niet mogelijk om gemeenschap te hebben met Christus, dan alleen als de Vader die Christus aan ons schenkt. Het aanbod en het geschenk van Christus gaan aan al Zijn weldaden vooraf. God schenkt ons in Christus Zichzelf en in de gemeenschap met Hem laat Hij ons delen in alle weldaden van het verbond, ja, in de hele zaligheid.

De Doop als teken en zegel

Van dit onuitsprekelijke geschenk van Gods genade is de Doop het teken en zegel. Want iemand die in waarheid is gedoopt, is zo zeker met Christus' bloed en Geest gewassen van de onreinheid van zijn ziel – dat is: van al zijn zonden – als hij uitwendig is gewassen met het water, dat de onzuiverheid van het lichaam wegneemt (HC antwoord 69). De Doop is immers een doop in de Naam van de drie-enige God.

Want als wij gedoopt worden in de Naam des Vaders, zo betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van

alle goed ons verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil.

En als wij in de Naam des Zoons gedoopt worden, zo verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden, ons in de gemeenschap Zijns doods en Zijner wederopstanding inlijvende, alzo dat wij van al onze zonden bevrijd, en rechtvaardig voor God gerekend worden.

Desgelijks als wij gedoopt worden in de Naam des Heiligen Geestes, zo verzekert ons de Heilige Geest door dit heilig sacrament dat Hij in ons wonen, en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil, ons toe-eigenende hetgeen wij in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden, en de dagelijkse vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden (klassiek doopformulier).

De Doop is voor ons een getuigenis dat God in eeuwigheid onze God zal zijn, onze genadige Vader. Want Hij heeft ons het bevel gegeven om al degenen die van Hem zijn te dopen in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest (Matth. 28:19). In de Doop geeft God ons het zichtbare bewijs dat Hij in Christus Zichzelf aan ons schonk en ons tot Zijn kinderen aannam. En die aanneming tot Zijn kind is de basis van onze belijdenis.